
Preparandia greco-catolică de fete din Gherla la început de drum (1915)

Mirela POPA-ANDREI

Cuvinte cheie: Primul război mondial, Transilvania, școala de fete greco-catolică, dioceza de Gherla, școlari, origine socială, distribuție regională.

Keywords: World War I, Transylvania, The Greek-Catholic School for Girls, diocese of Gherla, students, the social origin, regional distribution.

În contextul declanșării războiului între Austro-Ungaria și Serbia și apoi a extinderii lui, Ministerul de Culte și Instrucțiune Publică de la Budapesta a emis, în data de 14 august 1914, ordinul cu nr. 3930, adresat inspectoratelor regești de pe teritoriul Ungariei, prin care se aduceau precizări cu privire la modul în care urma a fi organizat învățământul în școlile de stat și comunale, în „institutele de pedagogie higienică” din care dascălii erau recrutați pentru serviciul militar. În cazul în care școala era ocupată se recomanda ca prelegerile să se desfășoare într-un alt local (casa comunală sau parohială, locuința învățătorului sau o casă privată), iar dacă învățătorul era înrolat, locul să-i fie ținut de un suplinitor. Acesta putea fi, în cazul în care era vorba de o școală cu mai multe cadre didactice, dascălul care nu era chemat să îndeplinească serviciul militar sau învățătorii eliberați de obligațiile didactice ca urmare a anulării obligativității frecventării școlii de către cei din clasele a IV-a, a V-a, a VI-a (eventual a III-a)¹. În orice astfel de situație, învățătorul suplinitor trebuia confirmat de către inspectorul regesc. În cazul în care nu exista niciun învățător disponibil se recomanda apelul la serviciile preotului din localitate. Se preciza că acolo unde școala nu era ocupată în scopuri militare, respectiv învățătorul nu era înrolat, anul școlar putea începe în mod obișnuit, la data stabilită anterior declanșării conflagrației.

Consistoriile episcopale românești din Transilvania, atât ortodoxe, cât și greco-catolice, în calitatea lor de instituții responsabile cu organizarea și buna desfășurare a învățământului confesional au transmis la nivel local prevederile ordinului menționat prin intermediul circularilor. La nivelul diecezei gherlene prevederile referitoare la organizarea învățământului în vreme de război au fost aduse la cunoștința protopopilor, preoților și dascălilor prin circulara consistorială nr. 7028 din 20 august 1914.² Conform acesteia, protopopii și preoții din dieceză aveau obligația ca în cel mai scurt timp să întocmească rapoarte cu privire la starea școlii (ocupată sau nu în scopuri militare), dacă învățătorul era – sau nu – recrutat pentru serviciul militar. În cazul în care învățătorul era sau urma a fi înrolat trebuiau făcute propuneri concrete pentru suplینirea

-
- 1 Ordinul ministerial prevedea ca prelegerile de la școala repetițională (prin urmare și la școlile economice repetiționale) pe timpul războiului în general aveau să fie suspendate. De asemenea, erau absolviți de la obligația de a frecventa școala și copiii din „despărțămintele celei trei ultime (IV,V,VI) cu scopul, ca se poată lua parte la lucrul câmpului și în urmă permit, că pe acei elevi din cursul al treilea, cari mai desvoltați fiind corporalmente și spiritualmente pot să fie de ajutor la lucrul de câmp, senatele școlare și curătoratele să-i poată absolve de la frecventarea prelegerilor”. Serviciul Județean Alba al Arhivelor Naționale (infra: SJAAN), fond *Parohia Greco-Catolică Bucurdea Vînoasă*, dos. 1/1915, f. 39r.
 - 2 „Dispozițiile ce le face Înalțul Ministru în ordinul prezent pentru învățătorii de la școlile de stat și comunele estindem și asupra învățătorilor și școalele noastre astfel, încât ordinul prezent fiecare să-l privească statut de al diecezei pentru timpul războiului, sau până când vom face alte dispoziții”. A se vedea Serviciul Județean Cluj al Arhivelor Naționale (infra: SJCJAN), fond *Episcopia greco-catolică*, doc. 7028/1914, f. 1.

Mirela POPA-ANDREI, C.S. II dr. Institutul de Istorie „George Barițiu” Cluj-Napoca, e-mail: mirela_and_rei@yahoo.com

acestui. Dacă în parohie exista vreun absolvent de teologie (cleric absolut), un student preparandial sau un învățător pensionat sau „fără aplicație” (a se înțelege fără post), însă apt de serviciu, preotul trebuia să precizeze aceste situații în raportul său, căci se va putea recurge la angajarea lor ca învățători interimari. Era precizat faptul că suplinitorul nu putea pretinde nicio remunerație pentru respectiva activitate.³ Aceeași circulară stipula clar faptul că în cazul în care nu erau identificați alți suplinitori potriviți, preotul din comună era cel dintâi obligat să se ocupe de instrucția școlărilor și să îi învețe „barem în scris, cetit și catehism”,⁴ „suplinind prin studiu defectele sale pe terenul instrucției”⁵.

Rapoartele venite din protopopiate în lunile septembrie-octombrie 1914, dar și mai târziu subliniau dificultățile întâmpinate la nivel local în privința învățământului confesional: insuficiența personalului didactic,⁶ ocuparea edificiilor școlare în scopuri militare; dificultățile materiale ale comunităților românești, lipsite de forța de muncă masculină, suprasolicitate în efortul de război, care s-au aflat de multe ori în imposibilitatea de a susține financiar și logistic în continuare școlile confesionale; slaba frecvență școlară determinată de nevoia imperioasă de brațe de muncă pe câmp sau în gospodărie, care să înlocuiască forța de muncă masculină, recrutată pentru front.

Cu fiecare prilej ivit, Consistoriul a reamintit preoților modul în care aveau să fie supliți învățătorii „duși la miliție”. Astfel, circulara Consistoriului din Gherla nr. 6972 din 30 septembrie 1915 făcea apel din nou la preoțime, „la simțul de datorință”, la „interesul ei pentru creșterea religioasă și cultura poporului nostru”, pentru a se îngriji să fie dotate școlile din toate parohiile cu suplinitori. Iar în cazul în care nu exista în parohie o persoană potrivită pentru a-l suplini pe învățătorul plecat pe front, atunci preoților locali li se cerea „să provadă înșiși cu tot zelul” învățământul din școala confesională încredințată⁷. Drept răspuns la aceste insistente solicitări consistoriale, în episcopia greco-catolică de Gherla, potrivit documentelor de arhivă, în anul 1915, cca 96 de învățători plecați pe front au fost substituiți de preoți⁸.

Cu toate că ordinele autorităților ecleziastice din ambele biserici românești prevedeau că preotul era cel dintâi obligat la suplinirea învățătorului înrolat pentru ca „instrucția să nu stagneze”, analiza rapoartelor privitoare la această chestiune relevă faptul că a existat o anumită rezistență a clerului în asumarea rolului de dascăl. Motivele erau diverse, unora le era teamă să îmbrățișeze activitatea didactică din școlile confesionale pentru că erau bătrâni sau bolnavi⁹, alții pentru că se considerau nepregătiți pentru o responsabilitate atât de dificilă. Au fost și preoți care au mărturisit direct că, întrucât aveau venituri mici, se vedeau nevoiți să „țină gospodărie mare” ca să își completeze nevoile, iar timpul care ar fi trebuit dedicat instrucției școlare le-ar fi răpit din timpul alocat anterior muncii „în economie”.

Drept consecință a noilor realități, în primul rând a insuficienței dascălilor dar și a unui personal calificat capabil să preia suplinirea în școlile confesionale din eparhia Gherlei, treptat a început să se ia în calcul posibilitatea utilizării în posturile vacante a unor persoane de sex feminin, care beneficiau de o oarecare instrucție: fiice de preoți sau învățători, soțiile învățătorilor plecați pe front etc. Conștient de faptul că soluția pentru salvarea școlilor confesionale ar fi putut veni prin numirea femeilor/fetelor românce în posturile rămase fără titulari, dar în aceeași măsură conștient că era nevoie de formarea unui personal instruit în acest

3 *Ibidem*.

4 *Ibidem*, doc. 8587/1914, f. 1.

5 *Ibidem*, doc. 8419/1914, f. 1.

6 Această problemă era anterioară debutului mării conflagrații, însă după decretarea mobilizării generale s-a agravat, dat fiind faptul mulți învățători români au fost înrolați. Vezi Mirela Popa-Andrei, în „Elite rurale și învățământ confesional în societatea românească transilvană în anii Marelui Război” în *Anuarul Institutului de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca* vol. LVII, Series Historica, București, 2018, p. 103-104.

7 SJCJAN, fond *Episcopia greco-catolică*, doc. 1195/1916, f. 10.

8 *Ibidem*, Diverse, dos. 21/1915.

9 *Ibidem*, doc. 7175/1914, f. 1. Protopopul Izei, Ioan Ivașco solicita episcopului eliberarea de la miliție a învățătorului din Rozalia, Emil Epure, pentru că el era bătrân și cu „o sănătate sdruncinată” și nu „ar putea satisface cerințelor ordinațiunii episcopoești din 20 august, cu nr. 7028”. Și cum un suplinitor potrivit nu se găsea în întreg protopopiatul, risca să fie nevoit a închide școala, ceea ce nu ar fi dorit. Și preotul David Parascan din satul Ghiolț, solicita, prin intermediul protopopului Secului, scutirea de obligația de a se ocupa de instrucția școlărilor, pe motiv de boală, în care scop atașase un atestat medical. Răspunsul Consistoriului arăta că avea să-i fie primit atestatul medical și cererea de concediu numai atunci când preotul avea să găsească o soluție acceptabilă pentru „provederea” învățământului. A se vedea și doc. 8018/1914, f.1-2.

sens, episcopul Vasile Hossu a început să facă demersuri pe lângă autoritățile politice din Budapesta pentru a obține acordul și sprijinul acestora în vederea înființării unei preparandii de fete la Gherla. În februarie 1915, episcopul a obținut acordul Ministerului de Culte și Instrucțiune Publică pentru deschiderea preparandiei diecezană de fete, precum și promisiunea că salariile personalului didactic aveau să fie susținute din ajutor de stat, întocmai ca în cazul profesorilor de la preparandia diecezană de băieți. Ministrul a promis că avea să mai dea ajutor pentru clădirea noii instituții și pentru achiziționarea de rechizite¹⁰.

Astfel, determinată de o stringentă necesitate, pe data de 1 septembrie 1915 la Gherla avea să-și deschidă porțile o preparandie pentru fetele române, atât greco-catolice, cât și ortodoxe. „Neajunsurile învățământului diecezan, lipsese, de cari ați suferit voi și familiile voastre, Ne-au îndemnat, ca cu începutul proximului an școlar 1915-16 să inaugurăm noul focar de cultură aici în centrul diecezei”, mărturisea episcopul Vasile Hossu în circulara sa din 25 mai 1915¹¹.

La data prevăzută, noua instituție școlară și-a deschis porțile. Conform procesului verbal luat în ședința din 6 septembrie 1915, de constituire a corpului profesoral, acesta era format din următorii membri: Livia Coroianu¹², căreia i-a revenit conducerea interimară a institutului în perioada dificilă a organizării colectivului didactic, a îngheberii bazei material-logistice de primă necesitate, Aurelia Suciuc¹³, Ioan Beran, profesor de muzică, Grigore Strâmbu, profesor de religie.¹⁴ În anul școlar 1915/1916 Livia Coroianu a predat limba română, limba maghiară, istorie și geografie, în vreme ce Aurelia Suciuc a predat matematică, științe naturale, somatologie, economie, desen, caligrafie, limba germană, lucru manual, gimnastică. Din al doilea an școlar (1916-1917) corpul profesoral a crescut cu 2 noi membri: care au preluat o parte din disciplinele predate de cele două profesoare, respectiv Maria Pop care a preluat predarea limbii maghiare, a istoriei și economiei, a lucrului manual și Ioan Șanta căruia i-a revenit predarea desenului și a caligrafiei. În fapt desenul și caligrafia erau discipline de o mare importanță într-o școală în care se formau viitoarele învățătoare. Din același an școlar, ca rezultat al faptului că Institutul era frecventat și de fete ortodoxe s-a introdus și predarea religiei ortodoxe, încredințată lui Augustin Cupșa.¹⁵

Institutul pedagogic de fete din Gherla s-a ghidat după Regulamentul de organizare a preparandiilor de stat. În septembrie 1915 erau înscrise la cursul de zi 30 de eleve (ordinare/interne), iar altele 11 au solicitat pe parcursul anului să depună examene ca privatiste.¹⁶ Prin retragerea, cu data de 30 ianuarie 1916 a elevei Lucia Chețianu, pe motiv de boală, una dintre privatiste (T. Șula) a fost primită de elevă internă.¹⁷ Tot din cauze de sănătate s-a retras cu data de 8 mai eleva internă Eugenia Sabo¹⁸, locul ei rămânând neocupat pentru moment, astfel că la sfârșitul primului anului școlar au absolvit 29 de eleve. Clasificarea elevelor la

10 *Ibidem*.

11 *Ibidem*, doc. 3026/1915, f. 1. „Voim să deschidem teren de muncă pentru fetele voastre, cari au aplicare pentru studii, care au inimă iubitoare și cu simț pentru cultură și înaintare să poată lua parte mai activă la educarea odraslelor noastre tinere și ca învățătoare să împlă golul simțit la școlile noastre populare în urma lipsei de învățători. Mai vârtos gândim la fetițele rămase orfane, cari ar fi de dorit să poată ajunge la diplomă și carieră în viață. Și Ne-am gândit și la acea, că multe fete duc greul vieții fără de ajutorul unui soț și multe văduve din clasa noastră cultă petrec anii văduviei în mizerie, cărora dacă li se da ocazie, ca în anii de școală să se cvalifice și-ar fi asigurat traiu corespunzător pentru orice eventualitate și împrejurări din viață și ar contribui nespuse de mult la înaintarea culturii neamului nostru iubit. Am socotit, că în acest institut își vor putea câștiga creștere și fiicele fraților greco-orientali, tot în interesul învățământului poporului românesc”.

12 Livia Coroianu (1892-1971) a urmat studiile primare și secundare la Gherla, Sibiu, Satu Mare, iar universitatea la Budapesta (1914), luându-și licența în istorie și geografie. Din anul 1914 a fost profesoară la Școala normală de fete din Lugoj, prima preparandie de fete cu predare în limba română din Transilvania, pentru ca apoi în anul 1915 să fie chemată de episcopul Vasile Hossu să se ocupe de organizarea Școlii normale de învățătoare din Gherla. Poate fi, așadar, considerată fondatoarea și directoarea acestei instituții școlare. În anul 1921 s-a căsătorit cu avocatul Emil Deciu, renunțând la funcția de directoare. Și-a păstrat doar calitatea de profesoară de geografie. http://www.bjc.ro/wiki/index.php/Deciu%2C_Livia, accesat la 17 octombrie 2018.

13 Aurelia Suciuc (1882-1875) a studiat matematica și fizica la Budapesta.

14 SJCJAN, fond *Preparandia de fete*, f. 3-4.

15 *Ibidem*, f. 23.

16 *Ibidem*, f. 7, 11, 14.

17 *Ibidem*, f. 15.

18 *Ibidem*, f. 19.

sfârșitul lunii mai a primului an școlar era următoarea: 4 au terminat cu calificativul eminent, 14 – lăudabil, 8 – bun și doar una suficient.¹⁹

În articolul de față am apelat mai puțin la o reconstituire de tip pozitivist, deoarece obiectivul nostru a fost mai degrabă acela de a prezenta o metodă de lucru pe care ne propunem să o aplicăm pentru un eșanțion mai larg de eleve ale Preparandiei gherlene. Pentru a putea cuantifica rezultatele acestei cercetări preliminare am creat tabele în programul Airtable, un program online de gestiune a datelor. Astfel, prin apelul la analiza prosopografică, am completat mai întâi tabelul de bază (principal) cu date generale despre eleve, apoi am realizat tabele secundare referitoare la confesiunea și ocupația părinților, comitatele de proveniență etc. Informațiile din aceste tabele au fost apoi supuse unor analize în Excel pentru a stabili corelații între înscrierea, respectiv absolvirea elevelor și ocupația părintelui, legătura dintre educație și originea socială, corelația dintre zona de proveniență și înscriere, respectiv absolvire etc. Pentru evidențierea rezultatelor acestei analize am utilizat instrumente de lucru precum pivot table sau diferite reprezentări grafice. Sursele utilizate au fost în primul rând surse arhivistice: fondul Episcopia greco-catolică de Cluj-Gherla și fondul Preparandia greco-catolică de fete din Gherla aflate la Arhivele Naționale, Serviciul Județean Cluj și, desigur, bibliografie de specialitate.

În primul an din existența Preparandiei greco-catolice de fete din Gherla au fost înmatriculate un număr de 30 de eleve interne (cursul de zi). Se impune subliniat faptul în decursul celor patru ani de studiu a existat o anumită dinamică în interiorul primei clase de eleve, unele au renunțat pe parcurs, iar în locul lor au fost acceptate alte eleve, de regulă din rândul celor care studiau în privat. În general, motivele pentru care unele dintre studente au renunțat au fost legate de sănătate, dar și din rațiuni de natură materială, familiile din care proveneau nemaiputând să le susțină la școală în contextul dificil al războiului. Dintre cele 30 de eleve înmatriculate în anul școlar 1915/1916 și-au continuat studiile și au absolvit în vara anului 1919, 20 de eleve în vreme ce un număr de 10 eleve au renunțat pe parcursul celor patru ani de studiu, un procent destul de bun (60%) avându-se în vedere conjunctura politică. Clasa a fost completată astfel că la începutul anului școlar 1918/1919, care reprezenta anul IV de studiu pentru prima clasă de preparandiste, erau înscrise 31 de eleve. Dar și mai important este faptul că la sfârșitul anului școlar toate erau clasificate, ceea ce însemna că toate erau absolvente.²⁰ O altă observație importantă este aceea că dintre cele 30 de eleve înscrise în anul 1915 majoritatea au fost de confesiune greco-catolică (27) și doar 3 au fost de confesiune ortodoxă: Popp Victoria din Szentpeterfalva, com. Sălaj, Lepedean Eugenia din Bacsfalva, com. Brașov și Eugenia Rusu din Abrud, com. Alba de Jos.²¹ Raportul confesional era aproximativ același și la momentul absolvirii primei clase (iunie 1919) când, ca urmare a mișcărilor care avuseseră loc prin retragerea unora dintre elevele înscrise în 1915 și primirea altora pe locurile rămase vacante, dintr-un total de 31 de absolvente, 29 erau de confesiune greco-catolică și numai 2 eleve erau ortodoxe.²²

În ceea ce privește ocupația părintelui, se poate observa că jumătate dintre elevele înmatriculate în 1915 erau fiice de preot, respectiv 15 din 30 (a se vedea Fig. 1). Explicația acestei situații constă în primul rând în faptul că preoții erau cei dintâi membri ai comunității la care ajungea informația care la vremea respectivă se transmitea în special pe cale bisericească, prin circulare, apoi în al doilea rând, preoțimea avea o situație economică mai bună și mai stabilă, chiar și în acele timpuri dificile²³, fiind de departe una dintre categoriile sociale cel mai puțin afectată sub aspect economic, comparativ cu alte categorii. La acestea se adaugă faptul că preoții nu erau înrolați, cu excepția clerului militar, destul de restrâns de altfel, prin urmare erau capabili să își poată susține copiii la școli și în vremurile tulburi generate de război. Apoi fiicele de preoți erau din start avantajate, întrucât majoritatea erau beneficiare ale unei instrucții școlare cel puțin minimale, dat fiind faptul că ele urmaseră cel puțin clasele primare ale școlii confesionale din parohie. Remarcăm totodată că multe dintre cele 15 fiice de preoți, nouă erau din comitatul Bistrița-Năsăud, ceea ce însemna că aparțineau

19 *Ibidem*, f. 22.

20 *Ibidem*, f. 56-63.

21 *Ibidem*, f. 37v. Eugenia Rusu din Abrud, de confesiune ortodoxă apare înregistrată ca elevă până la sfârșitul anului școlar 1917/1918, respectiv a finalizat și anul III de studiu, dar nu o mai regăsim înscrisă în anul IV. Prin retragerea ei, numărul elevelor de religie ortodoxă s-a redus la două.

22 *Ibidem*, f. 56-63.

23 Pe lângă averea proprie, preoții aveau salarii și în plus mai primeau și ajutorul de război.

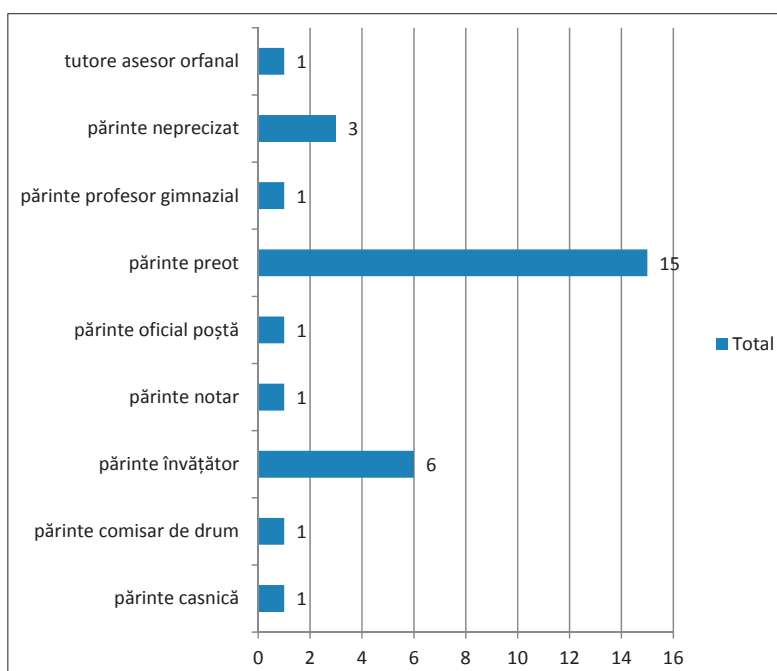

Fig. 1. Ocupația părinte/tutore sau indicatorul originii sociale a elevilor

de vicariatul Rodnei, o zonă în care preoțimea greco-catolică era destul de prosperă și unde, totodată, exista deja o tradiție pentru educație și școlarizare. Din rândul acestei categorii s-a înregistrat și cel mai mic procent de abandon școlar, doar 3 fiice de preoți nefinalizându-și studiile (a se vedea Fig. 2).

Fiicele de învățători erau, la rândul lor într-o situație destul de bună în raport cu gradul de educație, ele reprezentând, de altfel, a doua categorie care a oferit candidate pentru primul curs de eleve preparande. Dintre elevele înscrise în 1915, 7 proveneau din familii de învățători confesionali (6) sau profesori (1). Însă în rândul acestora situația școlară avea să cunoască o evoluție diferită față de cea a fiicelor de preoți în anii războiului. Dintre cele 7 fete de dascăli doar 3 s-au numărat printre absolvente în anul 1919 (a se vedea Fig. 2). O posibilă explicație ar putea fi situația materială, oricum mai precară a familiilor de învățători decât a celor preoțești, și care s-ar fi putut înrăutăți ca urmare a înrolării tatălui. În plus era nevoie de suplimentarea brațelor de muncă în familia rămasă fără principala forță de muncă. Este o ipoteză pe care dorim să o investigăm cu atenție și responsabilitate în cercetarea viitoare a acestui subiect. Se poate observa, de asemenea, că printre elevele care nu și-au finalizat studiile s-au aflat două tinere orfane, una de ambii părinți, care se

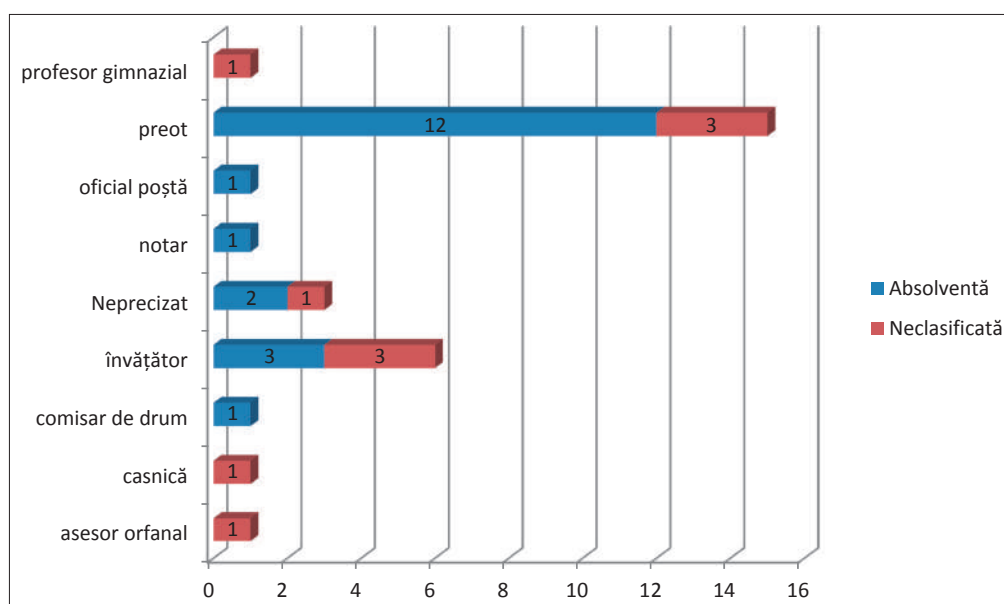

Fig. 2. Corelația ocupație părinte/tutore – absolvire

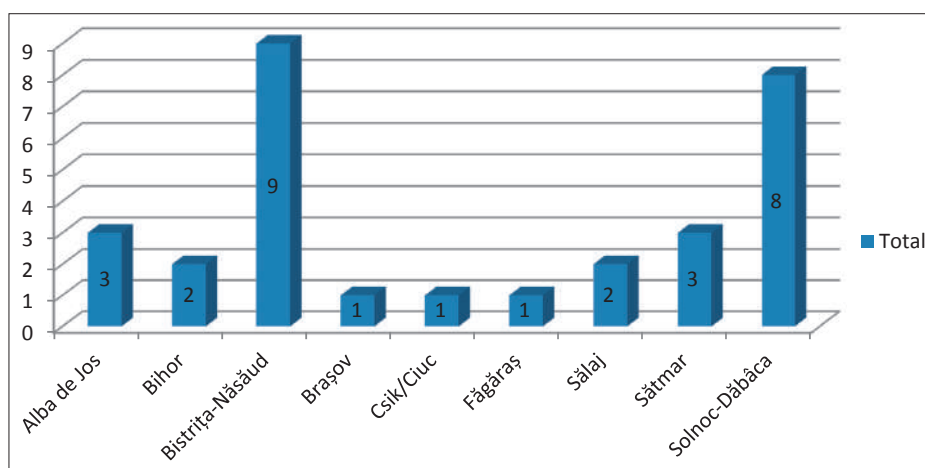

Fig. 3. Total eleve pe comitate

afla în grija unui asesor orfanal, iar o alta orfană, probabil de tată, din moment ce tutore era mama. De asemenea, nu și-a mai putut continua studiile la Preparandia din Gherla, pe motiv de boală, nici Lucia, fiica profesorului gimnazial din Blaj, Chețianu Ambrosie.

În ceea ce privește proveniența geografică sau, cu alte cuvinte, distribuția pe comitate a elevelor remarcăm faptul că în primul curs organizat în cadrul Preparandiei de fete din Gherla s-au înscris eleve de pe întreg arealul Principatului transilvan, mai precis din 10 comitate (a se vedea Fig. 3). Este drept că în general din comitatele mai îndepărtate au fost mai puține eleve, câte una, cel mult două. În funcție de criteriul provenienței regionale am putea împărți această primă clasă de eleve preparandiste în 3 centre concetrice: primul format din elevele din comitatele B-N (cu 9 eleve) și Solnoc-Dăbâca (cu 8 eleve). Erau comitatele cele mai apropiate de Gherla. Apoi într-un al doilea cerc ar putea fi incluse comitatele Sălaj, Sătmar, Bihor, Alba de Jos cu câte 2-3 eleve. Din comitatul Cluj, deși se afla în directă vecinătate a Preparandiei gherlene, nu s-a înscris nicio elevă. În al treilea cerc ar putea fi incluse comitatele mai îndepărtate, cum ar fi Brașovul, Făgărașul, Ciuc-ul, cu câte o elevă.

Concluzii

În încheiere, dorim să precizăm că articolul de față este rezultatul unei analize preliminare, deoarece cercetarea noastră se află abia la început. În atenția noastră s-a aflat un eșantion de lucru destul de restrâns, respectiv elevele din primul curs (clasă) a Preparandiei din Gherla, înființată în anul 1915. Investigarea acestui subiect ne-a permis familiarizarea cu o metodă de lucru inovativă, care are meritul de a interoga sursele într-un mod diferit în raport cu metodele folosite de istoriografia de tip pozitivist. Ca urmare s-au putut stabili corelații între originea socială a elevelor și absolvire, s-a putut observa dacă și în ce măsură ocupația părintelui a influențat șansele de înscriere a fetelor la Preparandie și mai ales de finalizare a studiilor și de absolvire. De asemenea s-au putut realiza anumite corelații între distanța dintre locul de proveniență și sediul Preparandiei din Gherla, observându-se faptul că cea mai mare parte a elevelor proveneau din comitatele aflate în vecinătatea Gherlei.

Desigur, demersul nostru științific a întâmpinat și întâmpină încă unele probleme, precum cele referitoare la standardizarea numelor de persoane și de localități. Ne propunem pe viitor unificarea tuturor datelor referitoare la o persoană din mai multe surse, în așa fel încât orice referire se va face să fim siguri că este vorba despre aceeași persoană. Și, desigur, ne propunem să extindem și sub raport cantitativ eșantionul investigat, prin includerea unui număr cât mai mare de eleve preparandiste, o condiție absolut necesară pentru o cercetare riguroasă și mai ales pentru concluzii și interpretări cât mai obiective din punct de vedere științific.

Preparandia greco-catolică de fete din Gherla la început de drum (1915)

(Rezumat)

În încercarea de a salva existența școlilor ecleziale, elita clerului implicată în treburile legate de școală a căutat soluții viabile. Una dintre acestea a fost înlocuirea profesorilor înscrși în armată cu femei care au primit o pregătire minimală: fiicele preoților sau profesorilor, soțiile cadrelor didactice înscrise etc. Astfel, în condiții extreme de necesitate, la 1 septembrie 1915, o școală Greco-Catolică pentru fete și-a deschis porțile la Gherla. Scopul acestei școli a fost de a pregăti profesori pentru școlile confesionale românești. De fapt, a fost o școală pentru fetele române în general, urmărindu-se astfel progresul educației în școlile românești, indiferent de confesiunea lor. Studiul nostru dorește să prezinte eforturile depuse de episcopul Vasile Hossu pentru a înființa această instituție, momentul în care a fost deschisă, problemele întâmpinate de primul personal didactic. Apoi am făcut o analiză prosopografică a primei clase de eleve.

The Greek-Catholic School for Girls from Gherla at the beginning of road (1915)

(Abstract)

In the attempt to save the existence of the ecclesiastical schools, the clergy elite involved in school related affairs looked for viable solutions. One of them was the substitute the teachers, enrolled in the army with women, who received a minimal training: daughters of priests or teachers, the wives of the enrolled teachers etc. Thus, in extreme conditions of necessity, on September 1st 1915 an greek-catholic school for girls opened its doors at Gherla. The purpose of this school was to prepare a teacher for Romanian confessional schools. In fact, it was a school for Romanian girls in general, because aims progress of education in Romanian schools, regardless of their confession. Our study wishes to present the efforts made by Bishop Vasile Hossu in order to establish this institution, the moment for its opening, the problems which was experienced from the first teaching staff. Then I made a prosopographic analysis of the first student class.